

Мистецтво доколумбової Америки: майя, ацтеки. інки

Цивілізація

Структура суспільства майя

Суспільство майя мало чіткий поділ на класи: знать, священики, воїни, ремісники, торговці, селяни, раби. На чолі стояли верховні вожді, які отримували владу в спадщину від батька і делегували її вождям поселень.

Основною сферою економічної діяльності майя було землеробство. Вони вирощували кукурудзу, перець, боби, какао, бавовну тощо. Мали свійську худобу, займалися бджільництвом, приручили собаку, торгували.

Архітектура майя

Типовими для архітектури майя були спрямовані вгору фасади і дахи з гребенем. Ці масивні палаці і храми створювали враження висоти і величності. Головним будівельним матеріалом служив камінь (переважно вапняк).

Давнє місто майя Чичен-Іца

Піраміда Кукулькана (Пернатого змія), Чичен-Іца, Мексика

Піраміда Кукулькана (Пернатого змія), Чичен-Іца, Мексика

Ель-Караколь, обсерваторія

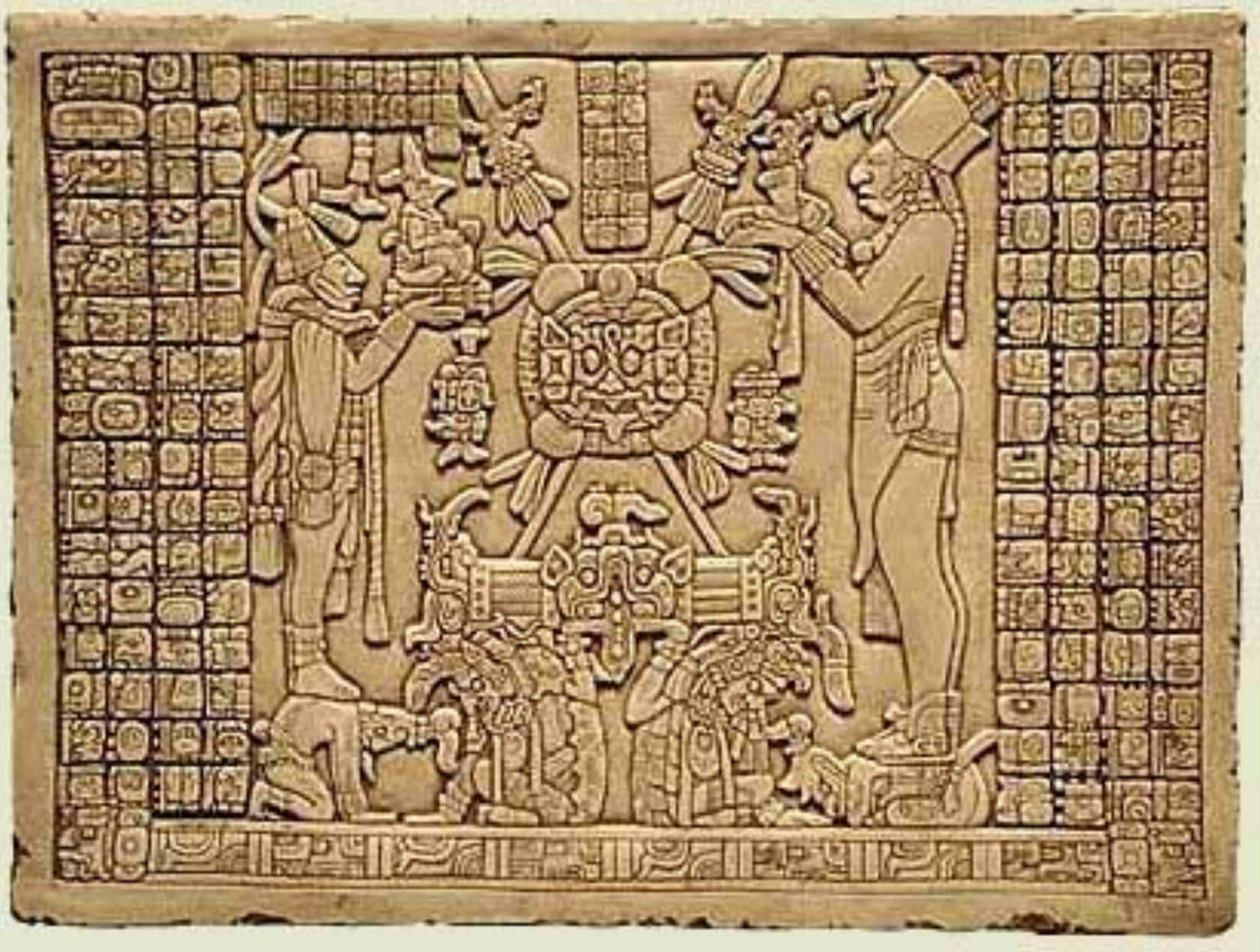

Чичен-Іца,
Мексика

Храм написів у

П

Плита з храму написів у Паленке з ієрогліфами,
Мексика

Паленке, сучасний вигляд центральної частини міста

Статуя бога Чак-Мооля

Чак-Мооль зображений у вигляді людської фігури, що лежить, голова якої повернута вбік, а на животі він тримає піднос. Уважають, що статуя Чак-Мооля слугувала жертвним вівтарем, а піднос призначався для прийому жертвоприношення у вигляді людського серця.

Жертвоприношення майя

Календар майя

Одним з найдавніших винаходів майя є календар, який набагато точніше відображає річний сонячний цикл, ніж сучасний григоріанський.

Скульптура майя

Сюжети: релігія і міфологія.

Основний матеріал – вапняк і деревина.

Основні риси: м'які, хвилясті форми, навіяні природою, реалістичне зображення людських фігур.

Скульптура майя

Також застосовували природні матеріали: обсидіан, кремінь, напівкоштовне каміння – гірській кришталь, аметист, опал, а також мушлі, кістки тварин і риб.

Бог Сонця на черепасі

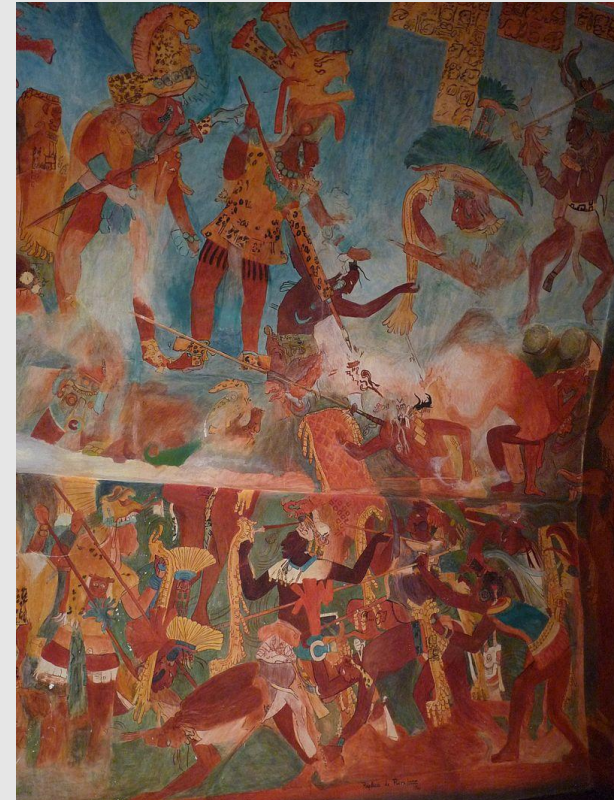
Голова
правителя

Почесний знак.
Нефрит.

Живопис майя

Настінні фрески в Паленке, Копані і Бонамбаку вважають одними з найяскравіших. Їх порівнюють з пам'ятками культури античного світу. Однією з характерних рис древнього живопису майя є той факт, що всі її пам'ятники являють собою мовби розфарбовані малюнки.

Фрески Бонампака

Індіанський оркестр стародавніх майя і актори в масках

Храм фресок в Тулумі

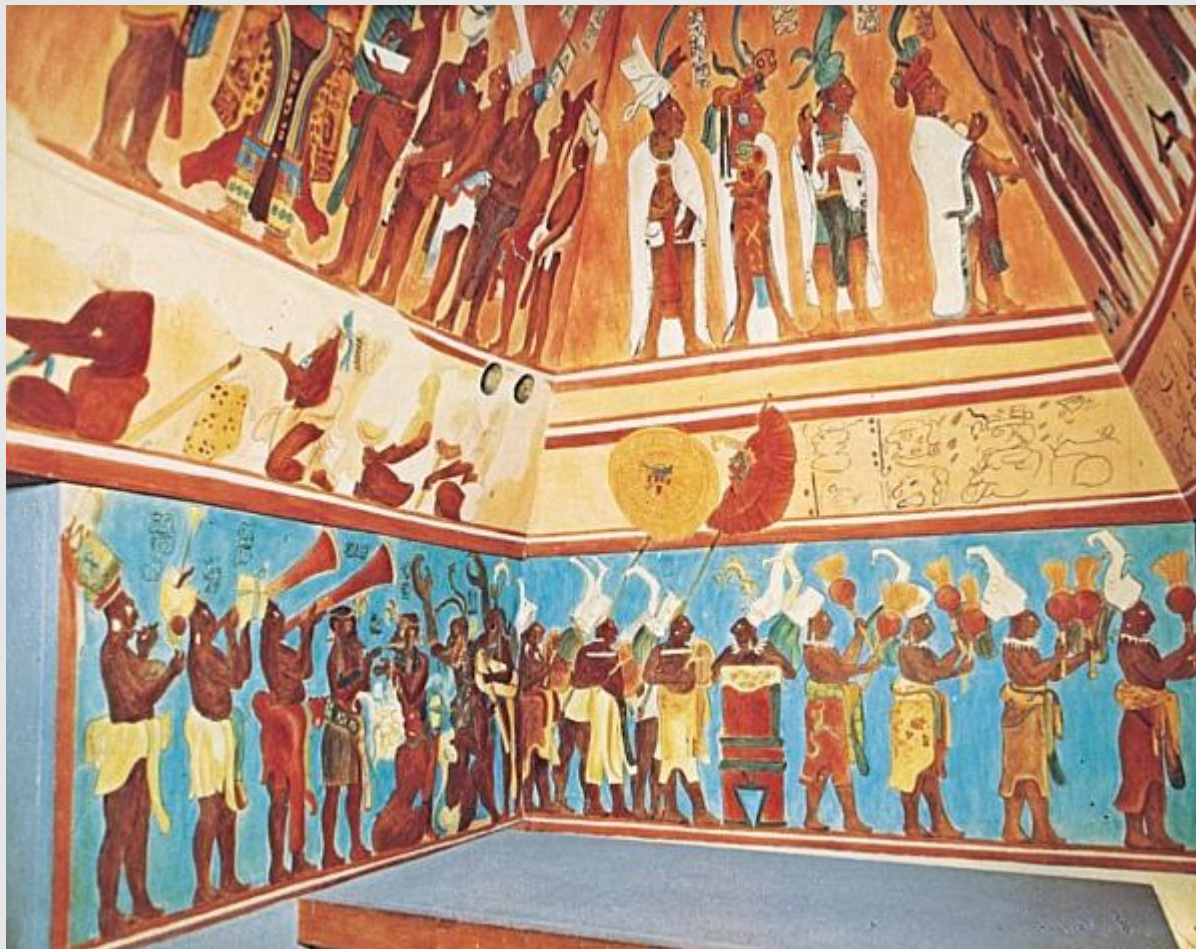
Храм фресок

Церемонія вшанування спадкоємця престолу придворними і жерцями. Придворна знать в ошатних білих убраннях спілкується між собою. Спадкоємець стоїть на підвищенні.

Фрески

Бонампак на мові майя означає “розмальована стіна”, що й дало місту його сучасну назву. Місто широко відоме своїми храмовими фресками.

Писемність майя

9-я сторінка Дрезденського кодексу

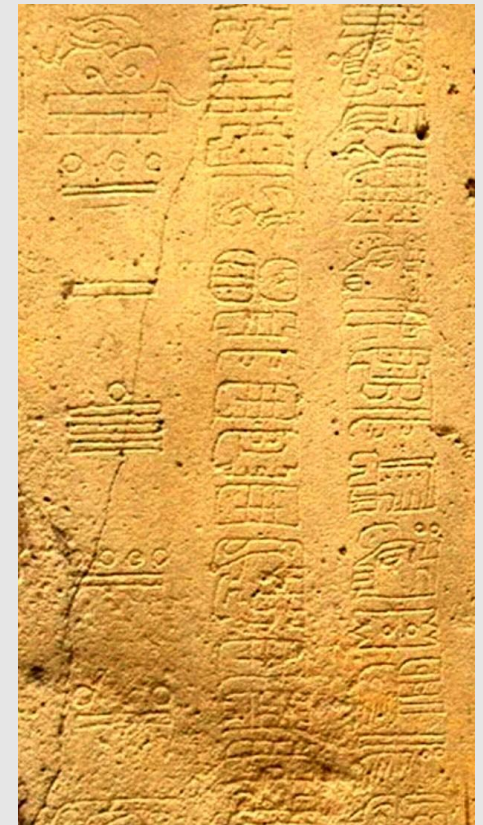
Ієрогліфи

Система рахунку майя

Цифри майя — позиційний запис, заснований на двадцятковій системі числення (за основою 20), що використовувалася цивілізацією майя в доколумбовій Америці. Цифри майя склалися з трьох елементів: нуля (знак черепашки), одиниці (точка) і п'ятірки (горизонтальна риска).

0	1	2	3	4
	•	••	•••	••••
5	6	7	8	9
				
10	11	12	13	14
				
15	16	17	18	19
				

Докладне зображення трьох колонок на стелі в Ла-Мохарра. Ліва дата — 8.5.16.9.7, тобто 156 рік н. е.

Театр майя

Археологи знайшли решки театру майя, спорудженого для місцевої еліти приблизно 1,2 тисяч років тому. Театр уміщав 120 осіб. На сцені представлялися твори, що прославляли правителів, на виставу запрошували тільки видатних діячів племені.

Музика майя

Музика майя супроводжувала не тільки пісні, а й танці, ритуали, театральні виступи, військові походи, під час яких, щоб підтримати дух воїнів, грали військові марші та співали

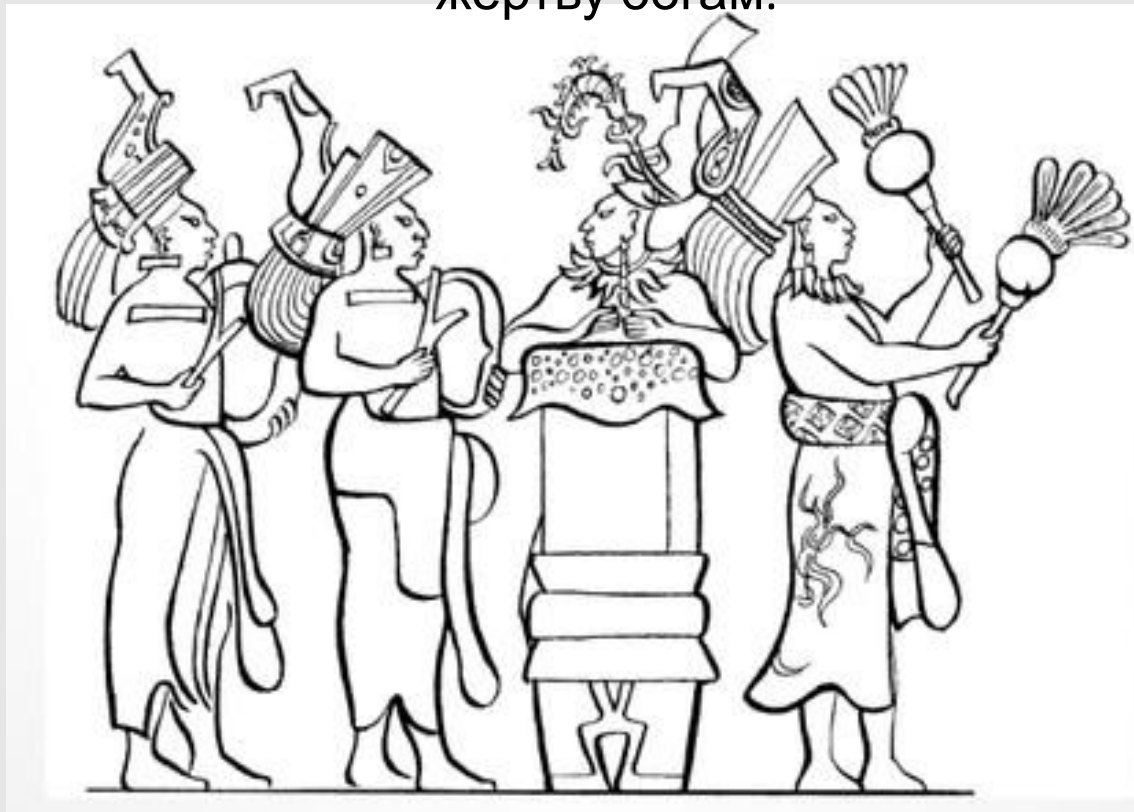

Жанри музики

- ритуальні мелодії (під час релігійних свят, дійств на честь божеств, жертвоприношень);
- військові (під час бою);
- героїчні (під час шанування переможців-воjakів та володаря);
- мисливські (на полюванні);
- танцювальні;
- також музика складалася для виконання поезії, пісень.

Музика майя

Гра на музичних інструментах уважалася гідною богів, тому статус самих музик у майянському суспільстві був доволі високим. При цьому музиками могли бути лише чоловіки, жінки не допускалися до цієї професії. Якщо музикант порушував ритм під час жертвоприношення, його страчували або приносили в жертву богам.

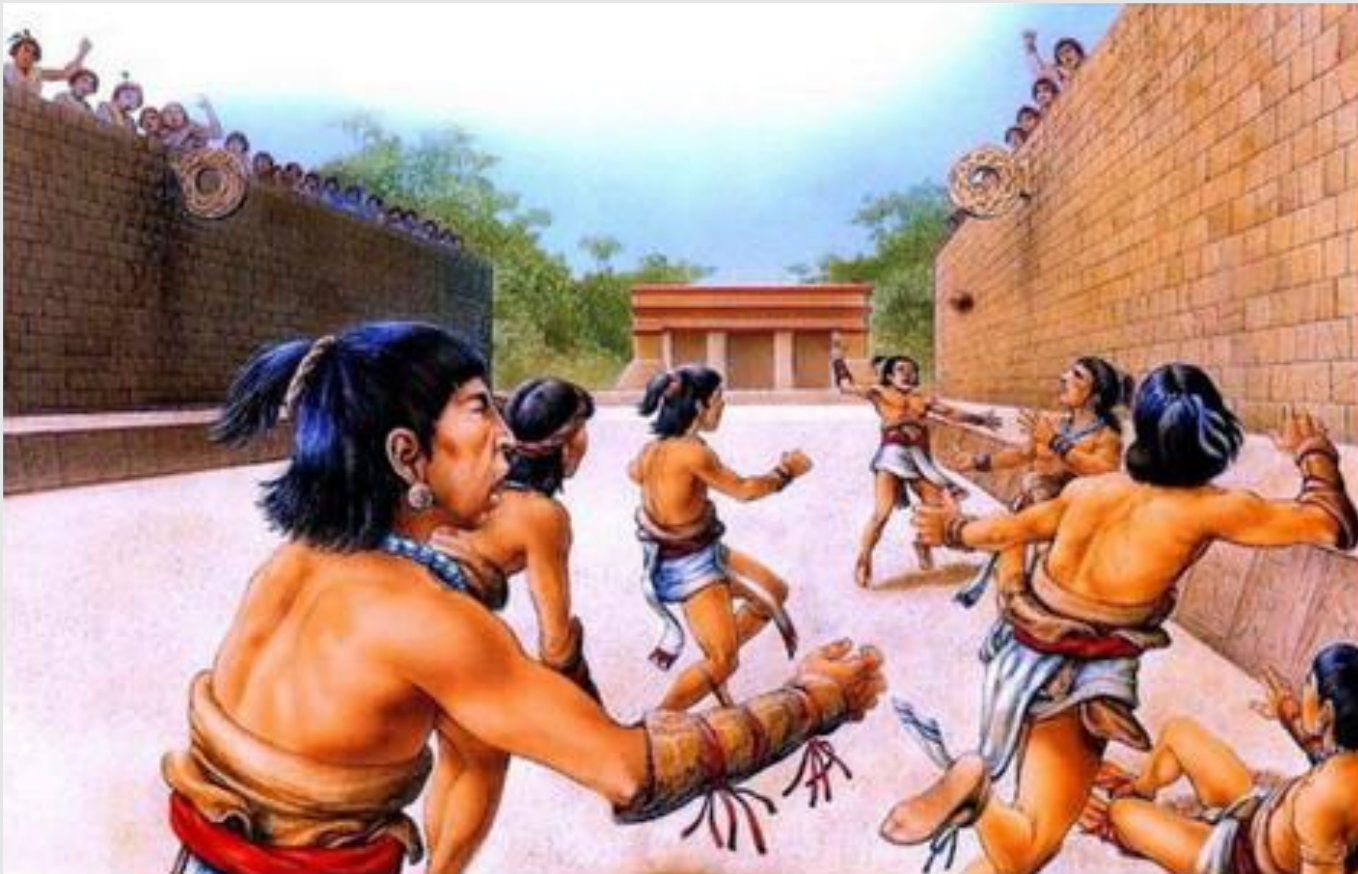
Музичні інструменти майя

Дерев'яні та очеретяні труби завдовжки до 1, 5 м, морські мушлі, флейти з кістки стегна оленя або людської ноги, обпеченої глини або очерету, маракаси з гарбуза, різні барабани. Зі струнних - тільки лук.

Гра в м'яч

Була майже релігійним ритуалом. М'яч символізував рух зірок по небу, а команди грали роль протистояння дня і ночі. Гравці без допомоги рук намагалися занести м'яч в обруч, подібний до баскетбольного кільця. Дозволялося використовувати голову, коліна та лікті. Гра закінчувалася відтинанням голови капітанові команди, що програла.

Занепад цивілізації майя

Ніхто не знає, що викликало занепад цивілізації майя.

У період з VIII по IX століття центри майя занепали.

Було висунуто багато теорій: перенаселення, утрата ключових торговельних шляхів, природні катастрофи, епідемії, кліматичні зміни тощо.

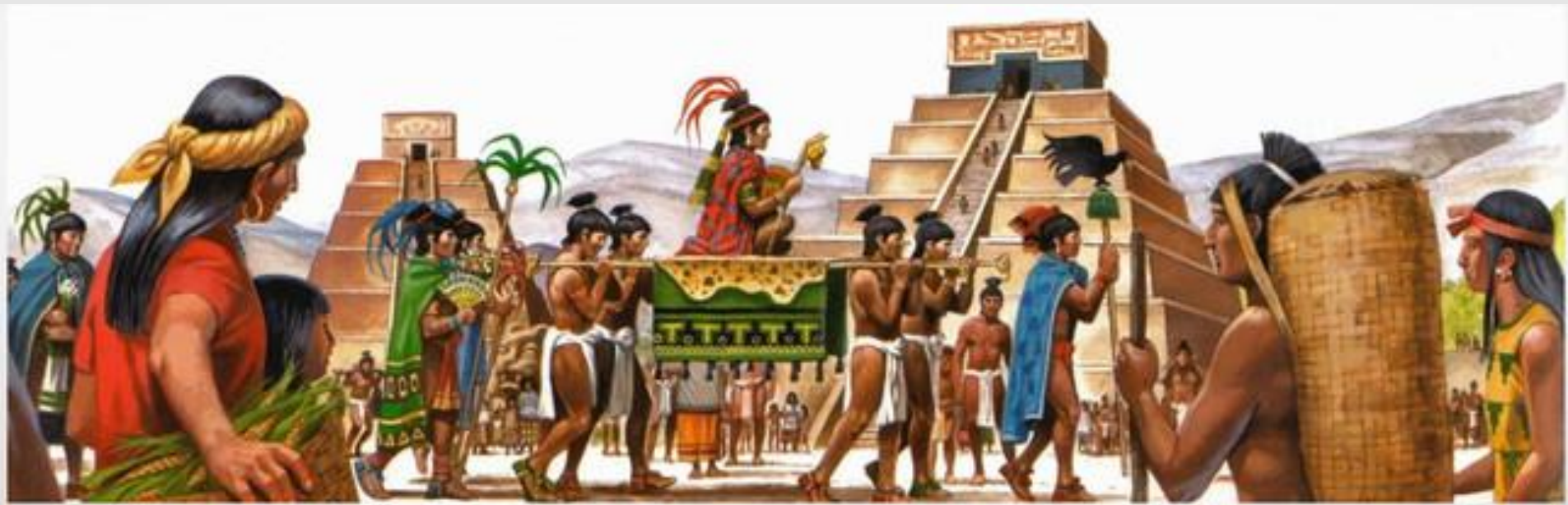

Імперія ацтеків

Ацтек

Ацтеки — найбільший народ американських індіанців Мексики, чисельністю понад 1, 5 млн., що прийшов у центральну частину країни з півночі в 12 столітті. Уважається, що в 1325 вони почали будувати свою столицю — Теночтітлан (на місці сучасного Мехіко). Мали багату міфологію та культурну спадщину.

Ацтек

Легенда розповідає, що бог сонця і війни Віцилопочтлі сказав ацтекам, щоб вони оселилися там, де побачать орла, що сидить на кактусі й тримає в кігтях змію. Після довгих поневірянь ацтеки нарешті побачили те, про що говорив бог сонця. 1325 року вони заснували місто посеред озера і назвали його Теночтітлан.

Ацтеки особливо вшановували змій, часто використовували їх як архітектурний елемент

Герб Мексики

Міфологі

Я

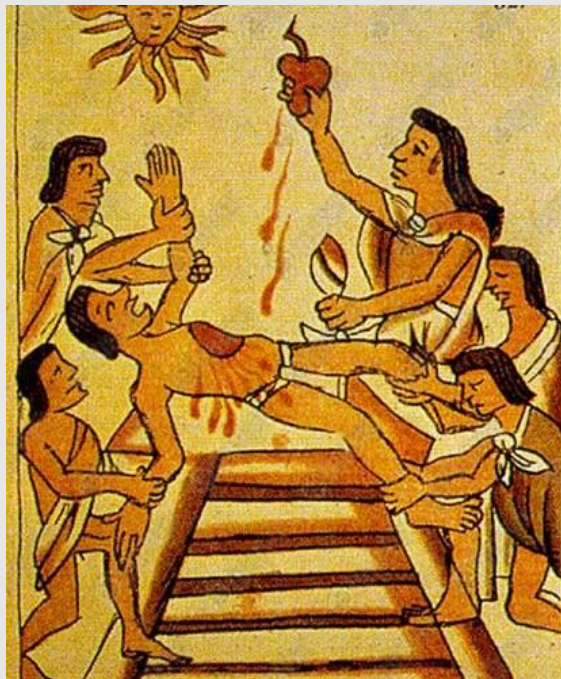
Віцилопочтлі (у перекладі «колібри лівого боку» або «колібри-шульга») - верховний бог ацтеків, також є богом блакитного ясного неба, молодого сонця, війни та мисливства, заступником народженої ацтекської знаті.

Ім'я пов'язане з тим, що птах колібри уособлює сонце в багатьох племен Центральної Америки.

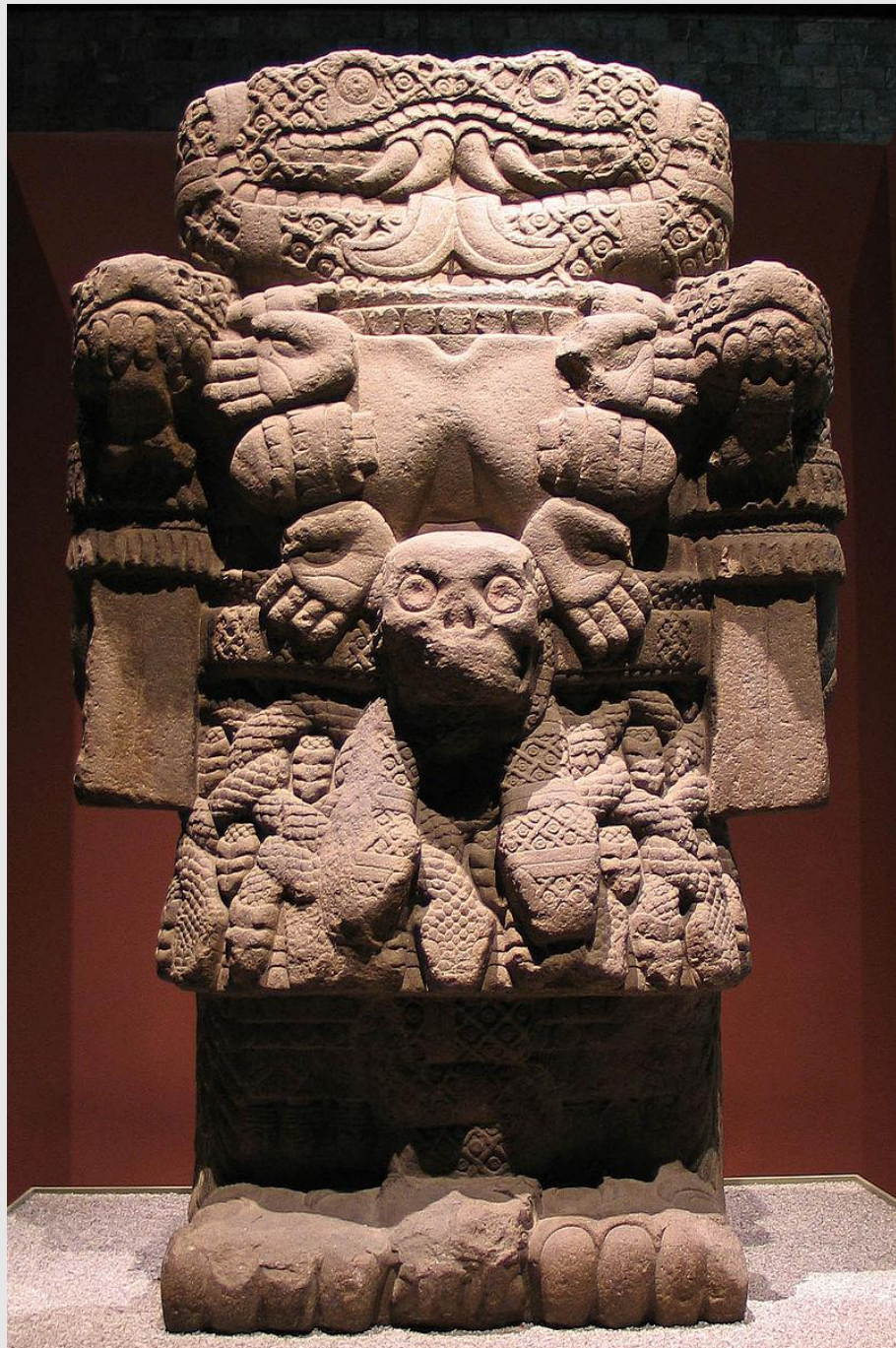
Міфологі

Я

Віцилопочтлі —
одне з найшанованіших
божеств. Йому
приносились криваві
людські жертви.
На честь Віцилопочтлі був
споруджений
храм у Теночтітлані.

Жертвоприношенн
я

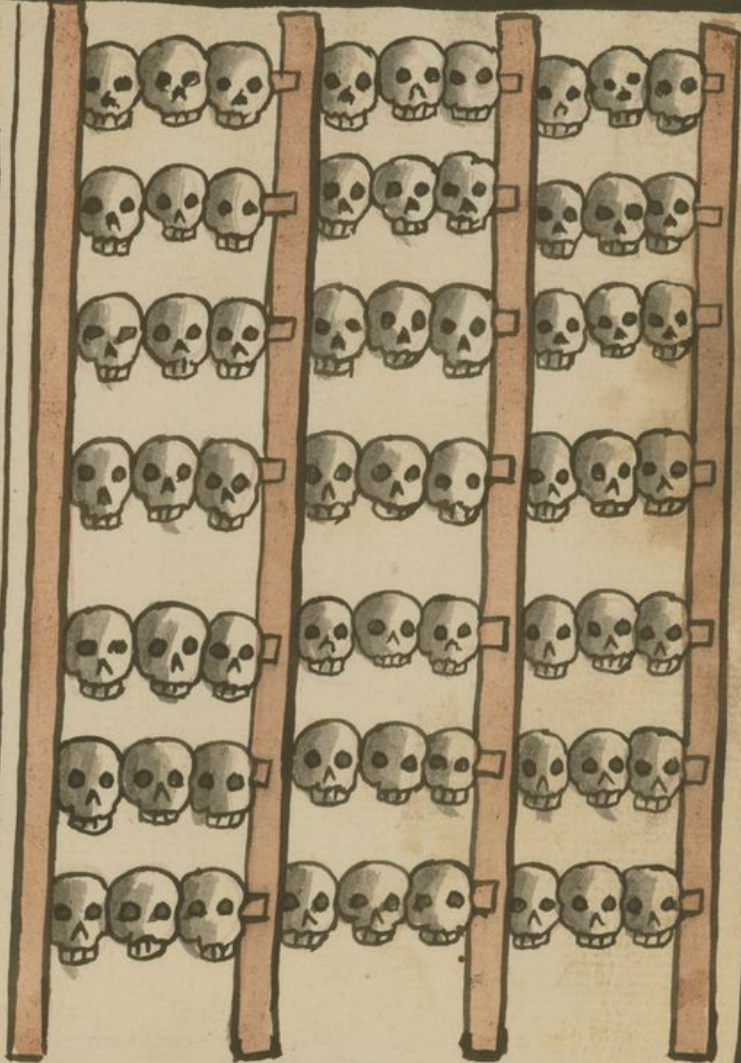

Коатліку

е

Богиню землі і смерті. Статуя заввишки два з половиною метри.

Її форма лише віддалено нагадує людську фігуру. Уся статуя складається з символів народження і смерті: качанів кукурудзи, бобів какао, кігтів й іклів ягуара, людських долонь і черепів. Черепа і кістки - символи смерті.

Храм
Вішидопochtі

Теночтілан - столиця ацтеків (реконструкція)

Модель міста Теночтітлан

Теночтітл

ан

Назву міста перекладають як “плодове дерево, що росте з каменю”. У місті була система акведуків для постачання питної води. Пересуватися містом нерідко доводилося по водних каналах. Населення - до 200 000. У Лондоні тоді жило вчетверо менше людей.

Теночтітл

ан

Ацтеки були дуже войовничим народом, але іспанці атакували місто декілька разів, і після сімдесятиденної облоги перебили ацтеків, убили імператора Монтесуму II, а місто майже повністю

Камінь Сонця

Діаметр понад 3,5
м,
вага 24 т.
Служив
календарем
та жертвним
вівтарем.

Археологічний комплекс біля ріки Теотіукан зберігся з часів ацтеків. Дві найбільші піраміди: Сонця та Місяця і храм бога ранкової зорі Кетцалькоатля.

Дорога мертвих

Піраміда Сонця

Розміри її основи становлять 220 на 225 метрів, висота п'яťох уступів у наші дні сягає 63 метрів. Щоб дістатися на верхівку, треба подолати понад 240 сходинок

Піраміда Місяця

Заввишки 40 метрів. Колись дві головні піраміди — Сонця і Місяця — увінчувалися храмами

Згодом на його місці було побудоване Мехіко – володіння іспанської корони.

Руїни Теночтілана

Сучасний Мехіко

Кераміка

Ацтекські гончарі не знали гончарного круга. Усі гончарні вироби ліпилися вручну, хоча грубий домашній посуд міг вироблятися і не фахівцями, найкращі посудини різних форм і розмірів, з тонкими стінками і зі смаком прикрашені, були справою рук професіоналів, що пройшли відповідне навчання.

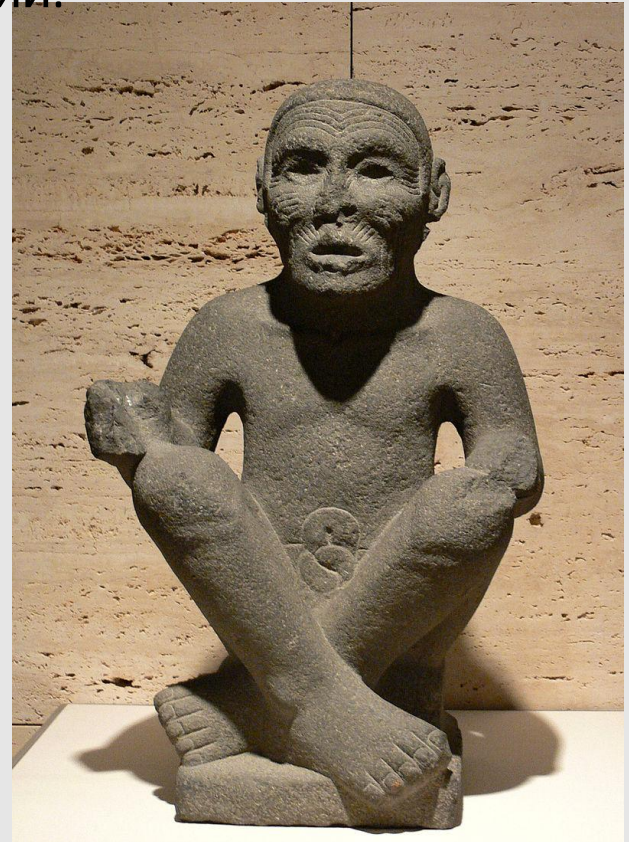

В Ацтекській імперії застосовували техніку глазури, виробляли орнаментовану та розписну кераміку, найчастіше використовували стилізовані зображення птахів, рослин, риб та ін., а також прості гладкостінні вироби.

Кольори: червоний, коричневий, чорний, жовтий, помаранчевий, синьо-сірий та білий.

Керамічний посуд “
“Стерв'ятник”

Ацтекська
кам'яна
скульптура

Живопис ацтеків

представлений переважно розписами на стінах, кераміці, військових і церемоніальних щитах, масках і мозаїкою, а також у рукописах

(кодексах)

Маска ацтеків, мозаїка

з

нефриту. Лондон

Мозаїка на черепі

Живопис

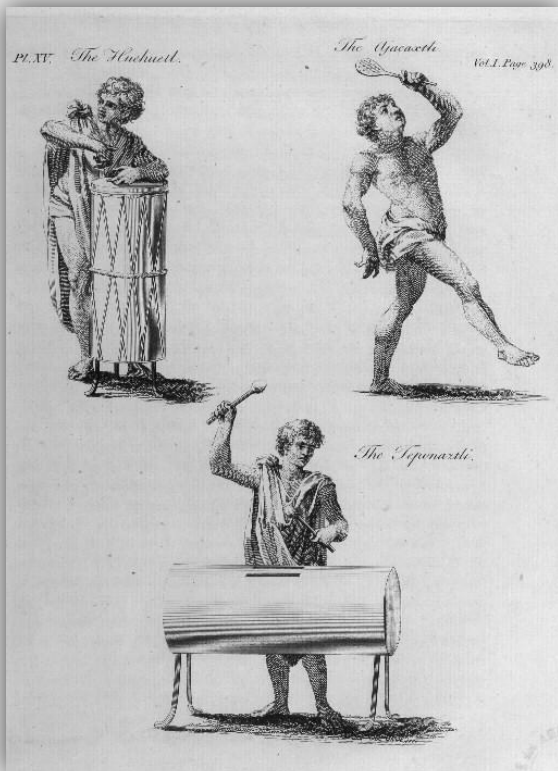
Ацтеки зображували своїх богів, які мало походили на людей. Жахливі фігури з обличчями змій, покриті лускою істоти в зміїних нарядах, прикрашених пташиним пір'ям.

Музика

ацтеків

Існували спеціальні заклади для отримання музичної освіти — куїкакалли («будинки пісні»), які містилися при палацах або були на утриманні окремих кварталів. У школі навчали грі на різних музичних інструментах, приділяючи увагу духовим. Від музики ацтеків нічого не збереглося дотепер, оскільки вона не була записана та не була багата на ресурси.

Музика

ацтеків

Була пов'язана з обрядами, ритуалами, танцями, читанням гімнів. Вірші завжди співали або декламували під акомпанемент музичних інструментів. Створенням пісень і наглядом за їх виконанням займалися спеціальні жерці. Ацтеки співали не заради розваги глядачів, а для заспокоєння богів.

Музичні інструменти ацтеків

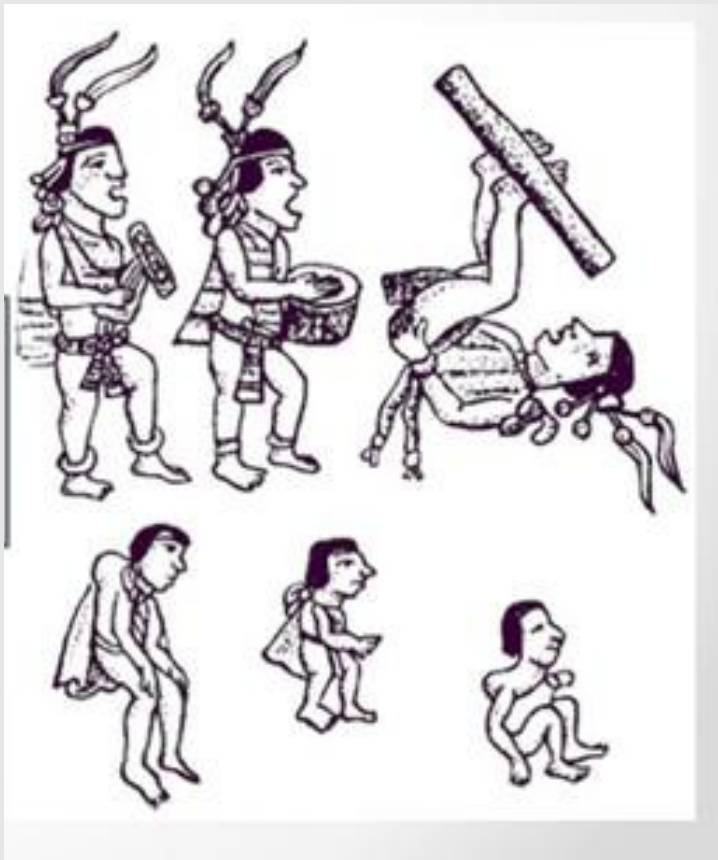
Духові інструменти: морська мушля, труба, флейта, свисток і ударні інструменти: вертикальний барабан (уеуетль) і двузвучний дерев'яний гонг (тепонастлі). Найбільш популярними були тепонастлі, ритм якого супроводжував майже всі танці, і різноманітні флейти. Струнних інструментів ацтеки не мали.

Театр

ацтеків

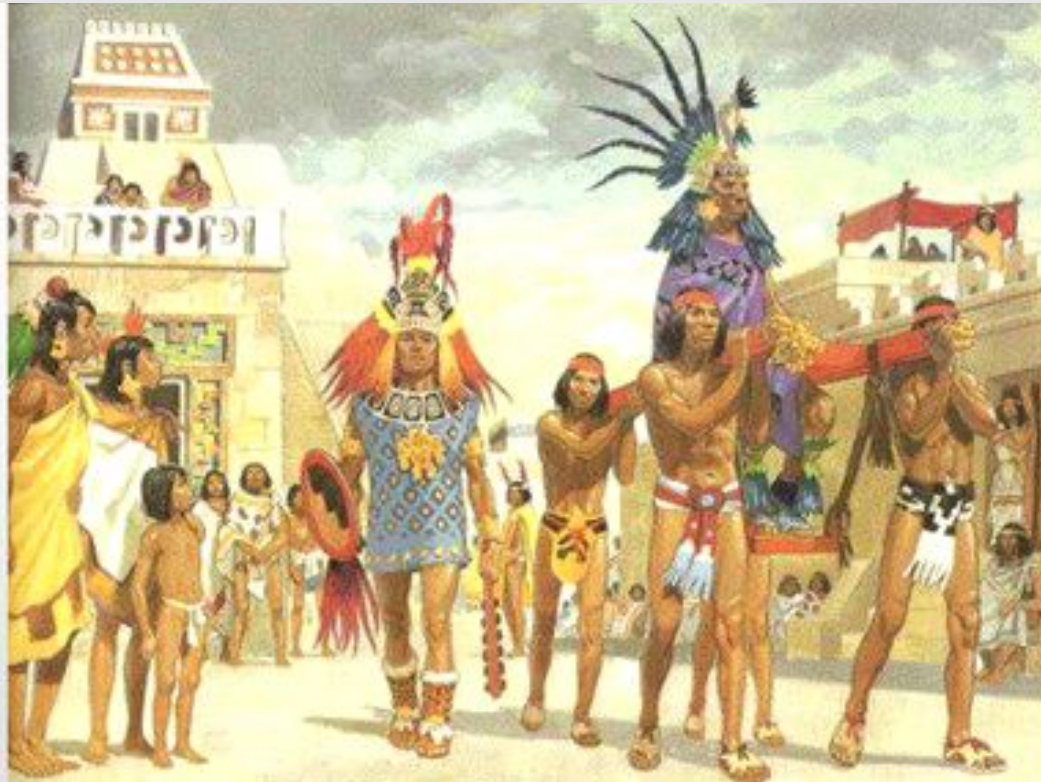
Театр в ацтеків представляє собою поєднання декламації, пісні, танцю і музики. У цих виставах брали участь професійні актори, одягнені в костюми, що зображають історичних чи міфологічних героїв. Ці вистави були водночас балетом і трагедією.

У виставі беруть участь музиканти, жонглер, горбані і карлики

Одяг ацтеків

У ацтеків тільки вождям, членам їхніх сімей та жерцям дозволялося носити мантиї з пір'я колібрі. Щоб виготовити одне таке вбрання, необхідно було зловити й обскубти понад тисячу пташок.

Правитель
ацтеків
Монтесума II

Одяг ацтеків

Головний убір ацтеків

Імперія

У Південній Америці найбільшою доколумбовою державою була імперія інків зі столицею Куско (на території сучасного Перу).

Імперія інків у часи найбільшого розквіту

Інки (так називали лише чоловіків) - індіанський народ, що жив на території сучасних Перу, Болівії, південної частини Еквадору, півночі Чилі і північному заході Аргентини.

Імперія інків існувала досить короткий час - від 1438 до 1533 року.

1533 останнього правителя інків

Атуальпу задушили іспанські загарбники.

Перше європейське зображення Інків.
Педро Сьєса де Леон. Хроніка Перу, 1553

На чолі стояв головний правитель – Верховний Інка, що носив титул Син Сонця. Самі інки панували над підкореними племенами.

Кіпу

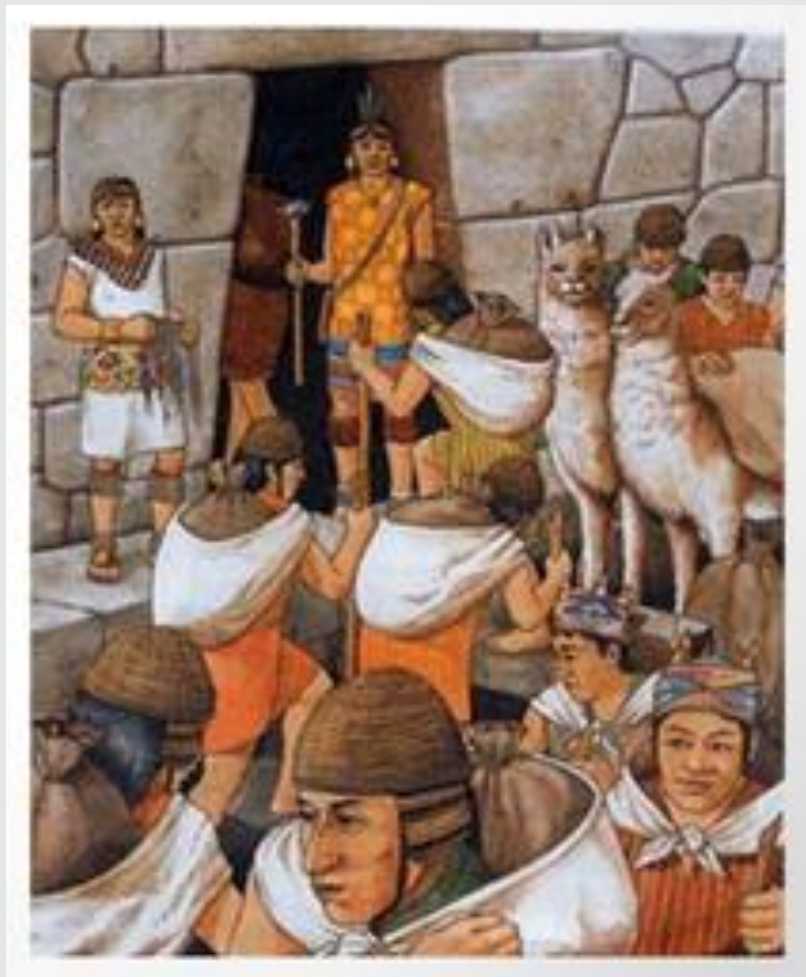
Рахункова система інків та своєрідна писемність. Це складна система зав'язаних вузлами ниток, пофарбованих у різні кольори, виготовлених із вовни верблюдів або бавовни. Використовувалася для передачі повідомлень посильними, як календар, топографічна карта, для фіксації податків, законів і т.д.

Основні заповіді інків

Ama quellanquichu – не лінуйся.
Ama llullanquichu – не бреши.
Ama suacunquichu – не кради.
Ama huachocchucanqui – не чини перелюбу.
Ama pictapas huanuchinquichu – не вбий.

Інки ніколи не скоювали злочинів, жоден із Синів Сонця не скоїв жодного поганого вчинку.

Золото інків

Для інків золото було священним металом бога Сонця, якому вони поклонялися як родоначальнику свої царів. Золото призначалося лише для того, щоб умилювати бога Сонця, а не для наживи.

Золоті вироби інків

Численні золоті предмети інків, прикрашені коштовним камінням, бірюзою, створювалися за допомогою техніки лиття і являли собою дуже важкі суцільнометалеві предмети. Вони виготовлялися також технікою кування «дутого» золота і тоді були порожніми і легкими.

Золото ІНКІВ

Верховний Інка Уайна Капака наказав облицювати листовим золотом стіни і дахи своїх палаців і храмів, виготовити для палацу безліч золотих скульптур тварин. Під час урочистих церемоній 50 тисяч воїнів озброювалися золотою зброєю. Величезний переносний золотий трон з накидкою з дорогоцінного пір'я ставився перед палацом.

1532 році іспанці під проводом Ф. Піссаро обманом захопили в заручники Сапа Інку Атауальпу. В обмін за свою свободу Атауальпа запропонував заповнити цілу кімнату, від підлоги до стелі, золотом. Коли обіцянка була виконана, вождя інків стратили. За легендою, після його смерті інки зібрали все золото і сховали в горах, де заснували місто Ельдорадо. Відтоді не раз відправлялися цілі експедиції на пошуки таємничого міста, але й до сьогодні легендарне Ельдорадо так і не знайдене.

Куско – «золоте Ельдорадо»

Золото звозили з усіх областей імперії до Куско, а вивозити його суворо заборонялося. Щорічно до столиці імперії надходило близько 170 тонн золота.

Кориканча (храм Солнца)

Руїни Оллантайтамбо — військового, культурного та релігійного центру інків.

Остання цитадель інків — місто Мачу-Пікчу,
розташоване на висоті 2450 метрів над рівнем моря

Імперія інків

Фрагмент кам'яної стіни інків. Фотографія показує наскільки щільно інки укладали кам'яні брили.

Кераміка інків

Характеризується масовим виробництвом стандартних виробів.

Використовували коричневий, червоний, чорний, білий, оранжевий

і фіолетовий та їхні комбінації. В оздоблення переважав геометричний

малюнок: ромби, смуги, кола, стрічки, трикутники.

Керамічний глечик інків

1. Глечик з
трьох
сполучених
кажанів

2. Кубок
з
гарбуза

3. Глечик із
зображення
м
змія

4. Глечик
у формі
фруктів і
мавп

Скульптура інків

Поділялася на три види: людиноподібна, зображення тварин, зображення рослин.

Лама

Божество
інків

Ультіс-
воєнка

Скульптура

1. Створювали із золота, срібла, каменю, деревини.
2. Більша частина була знищена іспанськими конкістадорами.
3. Скульптури мали релігійний характер, тому містились у храмах, біля святилищ.
4. Також у палацах володаря імперії, у лазнях, біля джерел мінеральних вод.
5. Тяжіли до простих спрощених форм, стиль нагадував кубізм.

Скульптура інків

Відомим витвором з каменю є так звана голова Віракочі. Достеменно невідомо – Віракочі-божества чи Віракочі – правителя, якого після смерті обожествили.

Музичні інструменти інків

Музика

Використовували **інків** духові та ударні музичні інструменти. Струнних інструментів не було. Популярними були повздовжні і поперечні флейти, барабани, а також різноманітні ідіофони.

Одяг інків

Одяг інкам постачала держава. Видавалося два набори одягу: на кожен день і для особливих випадків. Чоловіки носили туніки довжиною до коліна, а жінки - сукні завдовжки до щиколотки. І ті й ті носили сандалії. Узимку одягали штани й шалі. Стиль відрізнявся мало, в основному розрізнялась якість тканини та аксесуари.

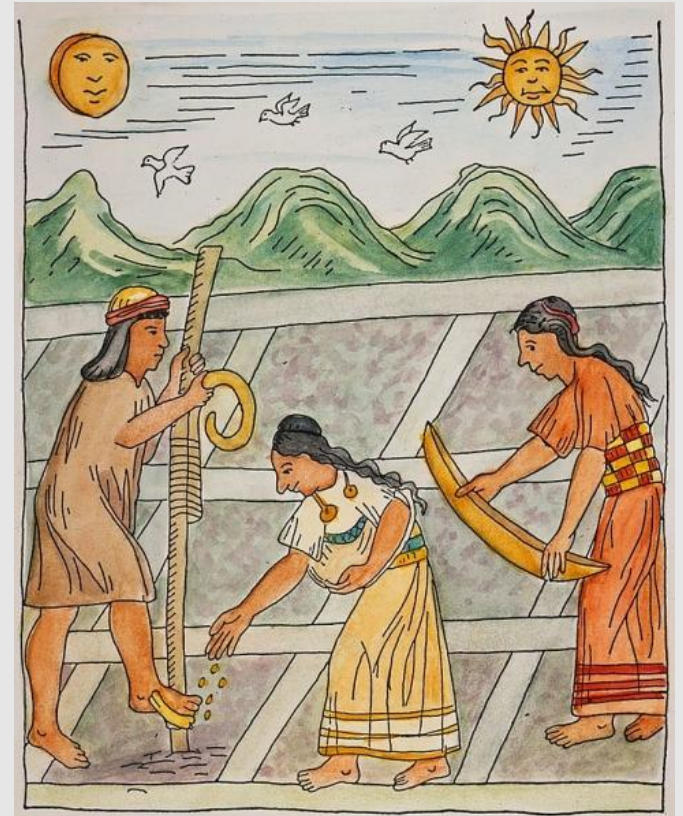

Туніка (частина одягу) інки. Мачу-Пікчу

Цікаво...

Інки використовували передову для того часу систему, щоб вирощувати крупи.

Стали першими, хто почав вирощувати картоплю в Перу.

Цікаво

Ця народність уміла проводити розподіл на основі інтелекту.

У інків існували особливі тести, на основі яких дітей навчали або торгівлі, або відправляли до школи, щоб вони могли стати керівниками або приєднатися до аристократії.

